UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

17 päivänä kesäkuuta 2010 *

Yhdistetyissä asioissa T-428/07 ja T-455/07,

**Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA)**, kotipaikka Pleubian (Ranska), edustajanaan asianajaja J.-M. Peyrical,

kantajana,

vastaan

**Euroopan komissio**, asiamiehinään aluksi L. Escobar Guerrero ja W. Roels, sittemmin M. Roels, avustajanaan asianajaja E. Bouttier,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

joissa on kyse (asia T-428/07) 20.9.2007 päivätyn Seahealth-hanketta koskevan veloitusilmoituksen nro 3240908670 ja (asia T-455/07) 4.10.2007 päivätyn Biopal-sopimusta koskevan veloitusilmoituksen nro 3240909271 kumoamista koskevasta vaatimuksesta sekä komission velvoittamisesta palauttamaan kyseisissä veloitusilmoituksissa tarkoitetut summat CEVA:lle,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. W. H. Meij (esittelevä tuomari) sekä tuomarit V. Vadapalas ja L. Truchot,

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.12.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

**tuomion**

## Sopimusjärjestely ja asian tausta

1 Euroopan komissio teki 24.12.2002 muun muassa kantajana olevan ranskalaisen Centre d'étude et de valorisation des algues SA (CEVA) -nimisen paikallisen osakeyhtiön kanssa, jonka osakkeet ovat pääosin julkisessa omistuksessa ja joka on yhteenliittymän koordinaattorina, kaksi sopimusta, joilla oli tarkoitus mahdollistaa tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen hankkeiden kustannusten korvaaminen. Kyseiset sopimukset tehtiin tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskevasta erityisohjelmasta "Elämänlaatu ja luonnonvarojen hoitaminen" (1998–2002) 25.1.1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/167/EY (EYVL L 64, s. 1) perusteella. Näistä sopimuksista ensimmäinen, jota kutsutaan nimellä Seahealth (sopimus nro GLK1-CT-2002-02433, jäljempänä Seahealth-sopimus), koskee "Seaweed antioxydants as novel ingredients for better health and food quality" (Levästä saatavat antioksidantit uusina ainesosina parempaa elämää ja parempilaatuisia elintarvikkeita varten) -nimistä hanketta. Jälkimmäinen sopimus, jota kutsutaan nimellä BIOPAL (sopimus nro QLK5-CT-2002-02431, jäljempänä Biopal-sopimus), koskee "Algae as raw material for production of bioplastics and biocomposites contributing to sustainable development of european coastal regions" (Levä raaka-aineena biomuovien ja biokomposiittien valmistukselle: Euroopan rannikkoalueiden kestävän kehityksen edistäminen) -nimistä hanketta.

2 Kyseisten sopimusten 5 kohdan 1 alakohdassa määrätään, että sopimuksiin sovelletaan Belgian lainsäädäntöä. Ne sisältävät lisäksi EY 238 artiklassa tarkoitetun välityslausekkeen. Sopimukset on laadittu englanniksi.

3 Kantajan esittämien tietojen mukaan, joita komissio ei ole kiistänyt, molemmat sopimukset pantiin asianmukaisesti täytäntöön vuosina 2003–2005.

4 Kummankin sopimuksen liitteessä II (jäljempänä liite II) olevien molemmille sopimuksille yhteisten yleisten ehtojen 22–24 kohdassa on määritelty korvattavat kustannukset.

5 Henkilöstökustannuksista 23 kohdan 1 alakohdan a alakohdassa määrätään muun muassa seuraavaa:

”Kaikki sopimukseen kohdistetut työtunnit on rekisteröitävä hankkeen keston aikana tai koordinaattorin tapauksessa viimeistään kahden kuukauden kuluessa hankkeen voimassaoloajan päättymisestä, ja sopimuspuolen tämän liitteen 2 kohdan 2 alakohdan a alakohdan perusteella nimittämän töistä vastuussa olevan henkilön tai sopimuspuolen asianmukaisesti valtuuttaman talousasioista vastuussa olevan henkilön on todistettava ne oikeiksi vähintään kerran kuukaudessa.”

6 Liitteessä II olevan 3 kohdan 2 alakohdassa määrätään yhteisön rahoitusosuudesta, että ”komissio voi epäillessään sopimuspuolen syyllistyneen petokseen tai vakavaan taloudelliseen sääntöjenvastaisuuteen keskeyttää maksut ja/tai määrätä koordinaattorin pidättäytymään kaikista maksuista mainitulle sopimuspuolelle. Sopimuspuolta sitovat edelleen hänen sopimusvelvoitteensa”.

7 Liitteessä II olevan 3 kohdan 4 alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Kun yhteisön maksettavana oleva kokonaisrahoitusosuus on alempi kuin tämän kohdan 1 alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen maksujen yhteissumma, kun otetaan huomioon mahdolliset mukautukset myös tämän liitteen 26 kohdassa tarkoitetun kaltaisen tilintarkastuksen johdosta, asianomaisten sopimuspuolten on palautettava erotus euroina siinä määräajassa, jonka komissio asettaa vastaanottotodistuksella varustetulla kirjatulla kirjeellä lähettämässään pyynnössä – –”

8 Lisäksi 3 kohdan 5 alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuksen täyttämisen, sopimuksen päättämisen tai sopimuspuolen osallistumisen päättymisen jälkeen komissio voi vaatia tai sen on tapauksen mukaan vaadittava sopimuspuolta tilintarkastuksen yhteydessä todettujen petosten tai vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien johdosta palauttamaan sille maksettu yhteisön osuus kokonaisuudessaan. Palautettavaan summaan lisätään korko, joka on 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin korko, jota Euroopan keskuspankki soveltaa pääasiallisissa jälleenrahoitustoiminnoissaan ensimmäisenä päivänä sitä kuuta, jonka aikana asianomainen sopimuspuoli on saanut varat. Korkoa maksetaan varojen vastaanottamisen ja niiden palauttamisen välillä kuluneelta ajanjaksolta.”

9 Liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdassa määrätään muun muassa, että komissio päättää välittömästi sopimuksen tai sopimuspuolen osallistumisen silloin, kun sopimuspuoli ”on esittänyt virheellisiä lausumia, joista sen voidaan katsoa olevan vastuussa, tai syyllistynyt tahallaan laiminlyönteihin saadakseen yhteisön tuen tai minkä tahansa sopimuksessa määrätyn edun”.

10 Jos sopimus päätetään kyseisen 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdan perusteella, liitteessä II olevan 7 kohdan 6 alakohdan c alakohdassa määrätään, että ”komissio voi vaatia yhteisön rahoitusosuuden palauttamista kokonaisuudessaan tai osittain. Palautettavaan summaan lisätään korko, joka on 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin korko, jota Euroopan keskuspankki soveltaa pääasiallisissa jälleenrahoitustoiminnoissaan ensimmäisenä päivänä sitä kuuta, jonka aikana asianomainen sopimuspuoli on saanut varat. Korkoa peritään varojen vastaanottamisen ja niiden palauttamisen välillä kuluneelta ajanjaksolta”.

11 Hanketta koskevasta tilintarkastuksesta liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Tilintarkastuksen aikana tehtyjen toteamusten perusteella laaditaan väliaikainen kertomus. Komissio antaa sen tiedoksi asianomaiselle sopimuspuolelle. Sopimuspuolella on käytössään kertomuksen vastaanottamisesta enintään yhden kuukauden määräaika huomautusten esittämistä varten.

Loppukertomus toimitetaan asianomaiselle sopimuspuolelle. Sopimuspuoli voi esittää huomautuksensa komissiolle kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Komissio voi päättää olla huomioimatta kyseisen määräajan päättymisen jälkeen toimitettuja huomautuksia.

Komissio ryhtyy tarkastuksen päätelmien perusteella kaikkiin tarpeellisina pitämiinsä asianmukaisiin toimenpiteisiin, joita ovat muun muassa perintämääräyksen antaminen kaikista tai osasta sen suorittamista maksuista.”

12 Komission yksikköjen jäsenet suorittivat vuoden 2006 toukokuussa tilintarkastuksen CEVA:ssa liitteessä II olevan 26 kohdan (ks. edellä 11 kohta) perusteella.

13 CEVA esitti 1.8.2006 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa sille vuoden 2006 kesäkuussa tiedoksi annetusta tilintarkastuskertomusta koskevasta luonnoksesta, jonka päätelmissä viitattiin sääntöjenvastaisuuksiin, jotka koskevat CEVA:n esittämiä menoja.

14 Vuoden 2006 lokakuussa Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) suoritti tutkimuksen CEVA:ssa ja takavarikoi kaikkien sopimusten ja tositteiden alkuperäiskappaleet ja etenkin kyseisiin sopimuksiin liittyvät ”työaikalistat” sekä työmatkojen yhteydessä vaihdetut kirjeet ja muistiinpanot. Guingampin (Ranska) syyttäjävirasto, joka myöhemmin luopui toimivallastaan Rennesin (Ranska) alueidenvälisen erityistuomioistuimen hyväksi, aloitti lisäksi OLAFin vaatimuksesta alustavan tutkimuksen ”siitä, miten CEVA hallinnoi kansallista ja eurooppalaista julkista rahoitusta – – jota on saatu näiden viimeisten vuosien aikana”.

15 CEVA:lle 14.12.2006 päivätyllä kirjeellä lähetetyssä lopullisessa tilintarkastuskertomuksessaan komissio pysytti toteamuksensa, jotka koskevat kustannusselvityksissä esiintyviä lukuisia vakavia sääntöjenvastaisuuksia.

16 Kyseisestä kertomuksesta ilmenee, että tilintarkastajat ovat liitteessä II olevien määräysten mukaisesti tutkineet pistokokeilla ilmoitettujen kustannusten määriä koskevat todisteet. He ovat korostaneet, ettei heidän valvontansa tarkoituksena ollut yksilöidä häiriöitä tai petoksia.

17 Kyseisessä loppukertomuksessa tilintarkastajat ovat päätelleet, ettei Euroopan unioni voi korvata henkilöstökustannuksia, koska CEVA:n laatimat työaikaluettelot eivät olleet luotettavia ja koska kyseisten hankkeiden perusteella ilmoitettujen työtuntien määrä oli virheellinen.

18 Tilintarkastajat ilmoittivat lisäksi kyseisen kertomuksen yleisessä päätelmässä, että olennaisesti henkilöstökustannuksia koskevia edellä tarkoitettuja korjauksia lukuun ottamatta kantajan komissiolle ilmoittamat kustannukset vastasivat kantajan kirjanpitoon otettuja määriä ja että ne voitiin perustella vastaavin asiakirjoin ja maksuin.

19 Tilintarkastajat mukauttivat kyseisten toteamusten perusteella tukikelpoisia kustannuksia ja totesivat, että vuosien 2003 ja 2004 perusteella ilmoitettujen kustannusten kokonaissummasta, joka on 465 409 euroa Seahealth-sopimuksen ja 351 430 euroa Biopal-sopimuksen osalta, tukikelpoisten kustannusten määrä Seahealth-sopimuksen osalta oli mukautuksen jälkeen 110 971 euroa ja Biopal-sopimuksen osalta 32 110 euroa.

20 Komissio päätti kummankin sopimuksen 22.1.2007 päivätyllä kirjeellä liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdan perusteella, jossa määrätään muun muassa, että komissio päättää välittömästi sopimuksen silloin, kun sopimuspuoli on esittänyt virheellisiä lausumia, joista sen voidaan katsoa olevan vastuussa, tai syyllistynyt tahallaan laiminlyönteihin saadakseen yhteisön rahoitusosuuden tai minkä tahansa sopimuksessa määrätyn edun. Komissio vetosi tämän päätöksen tueksi siihen, että kantaja oli väitetysti rikkonut edellä mainittuja liitteessä II olevaa 22 kohtaa ja 23 kohdan 1 alakohtaa. Se nojautui lopullisessa tilintarkastuskertomuksessaan esitettyihin henkilöstökustannuksia koskeviin toteamuksiin ja huomautti, että kyseiset toteamukset oli vahvistettu OLAFin tarkastuksessa.

21 Koska komissio katsoi, että kantaja oli syyllistynyt vakaviin taloudellisiin sääntöjenvastaisuuksiin, se ilmoitti tälle samana päivänä päivätyllä kirjeellä liitteessä II olevaan 3 kohdan 2 ja 4 alakohtaan viitaten aikovansa vaatia kaikkia niitä summia palautettaviksi, jotka kantajalle oli maksettu kyseisiä kahta sopimusta sovellettaessa. Se totesi lisäksi, ettei se suorittaisi kyseisten sopimusten perusteella mitään lisämaksuja.

22 Tässä samassa kirjeessä komissio täsmensi aikovansa periä takaisin 208 613 euron suuruisen summan Biopal-sopimuksen perusteella ja 140 320 euron suuruisen summan Seahealth-sopimuksen perusteella. Se kehotti kantajaa esittämään huomautuksensa ja toimittamaan tiliottein tuettuja tietoja ennakoista, jotka se oli saanut koordinaattorina ja joita se ei ollut vielä siirtänyt muille sopimuspuolille.

23 Kantaja esitti 1.3.2007 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa ja toimitti edellä mainitussa komission kirjeessä vaaditut tiedot. Se väitti muun muassa, ettei sillä ollut enää OLAFin takavarikoimia sopimuksia, ”työtuntiluetteloja” eikä työmatkojen yhteydessä vaihdettuja kirjeitä ja muistiinpanoja.

24 Kyseisen kirjeen johdosta komissio arvioi uudelleen palautettavien summien määrää. Se ilmoitti 20.3.2007 päivätyllä kirjeellä CEVA:lle aikomuksestaan vaatia palautettavaksi summan, jonka määräksi oli vastedes vahvistettu 205 745 euroa Biopal-sopimuksen ja 189 703 euroa Seahealth-sopimuksen nojalla, ja se kehotti CEVA:ta uudelleen esittämään huomautuksensa. Se toimitti kyseisen kirjeen liitteenä CEVA:lle jäljennöksen sopimuksista ja tilintarkastuskertomuksesta.

25 Kantaja irtisanoi 3.4.2007 päivätyllä kirjeellä toimitusjohtajansa ”hallinnointiin ja kirjanpitoasiakirjojen pitämiseen liittyvien hyvin vakavien sääntöjenvastaisuuksien perusteella”.

26 Kantaja esitti huomautuksensa 25.5.2007 päivätyllä kirjeellä. Se väitti ensinnäkin, ettei sillä ollut mahdollisuuksia varmistaa puolustautumistaan. OLAFin vaatimuksesta aloitetussa alustavassa tutkinnassa siitä, miten CEVA oli hallinnoinut näiden viimeisten vuosien aikana saamaansa kansallista ja yhteisön julkista rahoitusta, Rennesin syyttäjävirasto oli näet vahvistanut tarkoituksenaan olevan, ettei OLAFin takavarikoimiin asiakirjoihin ole mahdollista tutustua koko tutkimuksen keston aikana, ja kieltäytynyt toimittamasta kantajalle jäljennöksiä kyseisistä asiakirjoista. Kantaja pyysi näin ollen komissiota toimittamaan sille jäljennöksen ”asiakirjoista, joiden perusteella tämä oli tehnyt diagnoosinsa, sekä OLAFin kertomukseen sisältyvistä asiakirjoista”. Tämän jälkeen kantaja totesi tässä samassa kirjeessä, että se oli komission järjestämän kuulemisen ja OLAFin tutkinnan jälkeen ottanut käyttöön uuden ”työtuntiluettelointia” koskevan järjestelmän, jota oli sovellettu eri hankkeisiin vuoden 2007 helmikuusta lukien ja johon työtunnit oli otettu 1.1.2007 alkaen. Kantaja oli ottanut lisäksi käyttöön uuden kustannusten arvioimista koskevan mallin, jonka perusteella on mahdollista arvioida uudelleen vanhoja hankkeita. Kantaja ehdotti näin ollen, että yhteisesti valittu riippumaton palvelujen tarjoaja käsittelee komission hallussa olevien asiakirjojen perusteella uudelleen kantajan kustannuksella kyseisiin sopimuksiin liittyvät kustannusselvitykset.

27 OLAF kieltäytyi 21.8.2007 päivätyllä kirjeellä toimittamasta kantajalle tutkimuksensa asiakirjoja ja päätelmiä etenkin sillä perusteella, että ne koskivat käynnissä olevaa tutkintaa ja ne kuuluivat näin ollen Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43) säädetyn asiakirjoihin tutustumista koskevaan oikeuteen tehtävien poikkeuksien järjestelmän alaan.

28 Komissio vastasi 28.8.2007 päivätyllä kirjeellä edellä mainittuun kantajan 25.5.2007 päivättyyn kirjeeseen toteamalla, että kantajan oli mahdollista varmistaa puolustautumisensa sille toimitettujen sopimusten ja tilintarkastuskertomuksen perusteella. Se korosti, että OLAFin toteamuksissa vahvistettiin pelkästään komission tilintarkastuksen tulokset. Se huomautti, että kantajan käyttöön ottaman uuden ajankäytön seurantajärjestelmän perusteella hankkeeseen käytettyjen työtuntien todellinen määrä oli mahdollista laskea uudelleen ainoastaan henkilöstön jäsenten ja heidän esimiestensä hanketta täytäntöön pantaessa allekirjoittamien ”työaikalistojen” perusteella.

Komissio ilmoitti näin ollen kantajalle päätöksestään vaatia liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan perusteella palautettavaksi kaikki ne summat, jotka kantajalle oli myönnetty Seahealth- ja Biopal-sopimusten perusteella.

29 Komissio huomautti 9.10.2007 päivätyssä kirjeessä, että kantaja ”[pyrki] vilpittömästi löytämään kohtuullisen ja oikeudenmukaisen ratkaisun”, samalla kun se totesi niiden vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien johdosta, joihin kantaja oli syyllistynyt tarkasteltavina olevien hankkeiden hallinnoinnissa, olevansa velvollinen perimään siltä takaisin maksetut summat.

30 Tämän perusteella CEVA suoritti 20.9.2007 päivätyssä veloitusilmoituksessa nro 3240908670 kyseessä olevan 189 703 euron suuruisen summan, joka sille oli maksettu Seahealth-sopimuksen perusteella, ja 4.10.2007 päivätyssä veloitusilmoituksessa nro 3240909271 kyseessä olevan 205 745 euron suuruisen summan, joka sille oli maksettu Biopal-sopimuksen perusteella.

**Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset**

31 Kantaja nosti käsiteltävät kanteet unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 22.11.2007 ja 14.12.2007 jättämillään kannekirjelmillä.

32 Esittelevän tuomarin luona järjestettiin 16.6.2008 unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena kokous, johon asianosaisten edustajat osallistuivat, tiettyjen seikkojen selvittämiseksi asianosaisten välillä ja niiden välisten keskustelujen aloittamisen helpottamiseksi käsiteltävien riita-asioiden ratkaisemiseksi mahdollisesti sovinnolla. Asianosaiset esittivät huomatuksensa ja asiassa sovittiin, että komissio ilmoittaisi unionin yleiselle tuomioistuimelle kuukauden kuluessa, olisiko se valmis ottamaan uudelleen yhteyttä CEVA:han sovintoratkaisun löytämiseksi. Komissio ilmoitti unionin yleiselle tuomioistuimelle 10.7.2008 päivätyllä kirjeellä, ettei se voinut aloittaa tällaisia keskusteluja.

33 Kirjallinen käsittely päätettiin 29.10.2008.

34 Kuudennen jaoston puheenjohtajan 27.11.2009 antamalla määräyksellä asiat T-428/07 ja T-455/07 yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten sen jälkeen, kun asianosaisia oli kuultu.

35 Unionin yleinen tuomioistuin (kuudes jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Se pyysi prosessinjohtotoimena asianosaisia vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin. Asianosaiset noudattivat tätä kehotusta, ja komissio toimitti tiettyjä asiakirjoja.

36 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 17.12.2009 pidetyssä istunnossa.

37 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa veloitusilmoitukset nro 3 240 908 670 ja 3240909271

– velvoittaa komission palauttamaan kyseisten veloitusilmoitusten mukaisesti maksetut summat

– toissijaisesti kumoaa veloitusilmoitukset siltä osin kuin niissä vaaditaan kaikkien sille Biopal- ja Seahealth-sopimusten perusteella maksettujen summien palauttamista ja velvoittaa komission palauttamaan kyseisten veloitusilmoitusten mukaisesti maksetut summat

– tai ainakin nimittää asiantuntijan.

38 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– jättää kumoamiskanteet tutkimatta

– toissijaisesti hylkää vaatimukset, jotka koskevat veloitusilmoitusten määrien alentamista tai asiantuntijan nimittämistä

– viime kädessä lykkää asian käsittelyä odotettaessa sitä, että CEVA:lla on Ranskassa vireillä olevan rikosoikeudenkäynnin johdosta mahdollisuus saada tietoonsa asiakirjat, joita se pitää tarpeellisina etujensa puolustamiseksi

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

**Tutkittavaksi ottaminen**

*Asianosaisten lausumat*

39 Komissio väittää muodollista oikeudenkäyntiväitettä tekemättä ensisijaisesti, että käsiteltäviä kanteita, joilla vaaditaan edellä mainittujen veloitusilmoitusten kumoamista, ei voida ottaa tutkittaviksi.

40 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei voi luokitella uudelleen käsiteltäviä kanteita.

41 Komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin voi ainoastaan poikkeuksellisesti luokitella kumoamiskanteena esitetyn kanteen uudelleen sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskevaksi kanteeksi silloin, kun kanteessa vedotaan sopimukseen sovellettavan lainsäädännön rikkomiseen. Tällainen uudelleen luokittelu ei siis ole mahdollista pelkän sopimuksen nimenomaisiin lausekkeisiin tehdyn viittauksen perusteella.

42 Komissio huomauttaa tästä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-205/50, Evropaïki Dynamiki vastaan komissio, 26.2.2007 annetussa määräyksessä (57 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) katsonut, että ”tällaista uudelleen luokittelua ei voida tehdä, koska – toisin kuin työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määrätään – kantaja ei esitä edes pääpiirteittäin ainuttakaan kanneperustetta, perustelua tai väitettä siitä, että [käsiteltävään asiaan sovellettavaa] Luxemburgin oikeutta ja sopimuksen nimenomaisia määräyksiä olisi rikottu”.

43 Tässä yhteydessä komissio väittää, että kanneperuste on välttämättäkin lain rikkomiseen perustuva vaatimus. Se päättelee tämän perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti vain ylimääräisenä perusteluna ja pelkästään käsiteltävän asian tosiseikkojen perusteella edellä mainitussa asiassa Evropaïki Dynamiki vastaan komissio annetussa määräyksessä, ettei kantaja ollut vedonnut mihinkään sopimuksen määräyksen rikkomiseen. Kyseinen tulkinta on vahvistettu sen mukaan asiassa T-100/03, Maison de l'Europe Avignon Méditerranée vastaan komissio, 2.4.2008 annetussa määräyksessä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

44 Muunlaisilla ratkaisuilla loukattaisiin komission mukaan lisäksi puolustautumisoikeuksia ja kontradiktorista periaatetta. Tämän perusteella nyt käsiteltäviä kanteita ei voida luokitella uudelleen sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskeviksi kanteiksi, koska – toisin kuin työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa – CEVA:n kannekirjelmissä ei esitetä mitään Belgian oikeuden, jota yksin voidaan soveltaa sopimukseen, rikkomista koskevaa kanneperustetta.

45 Kantaja kiistää nämä väitteet. Se väittää vastauksessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin käsittelee kumoamiskannetta tai vahingonkorvauskannetta, vaikka oikeusriita on luonteeltaan sopimusoikeudellinen, se luokittelee mainitun kanteen uudelleen.

*Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta*

46 Alustavasti on huomautettava, että kantajan asiana on valita kanteensa oikeudellinen perusta eikä tuomioistuimen tehtävänä ole itse valita asianmukaisinta oikeudellista perustaa (ks. vastaavasti em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, määräyksen 38 kohta ja asia T-235/06, Austrian Relief Program v. komissio, määräys 6.10.2008, Kok., s. II-207, 32 kohta).

47 Käsiteltävässä asiassa on niin, että vaikkeivät kanteet nimenomaisesti perustu kumoamiskannetta sääntéleviin määräyksiin, niiden tutkinnasta ilmenee, että niillä vaaditaan 20.9.2007 ja 4.10.2007 päivättyjen veloitusilmoitusten, jotka koskevat Seahealth- ja Biopal-sopimuksia (jäljempänä veloitusilmoitukset), kumoamista ja ne perustuvat siten implisiittisesti kyseisiä sopimuksia koskeviin määräyksiin.

48 Kantaja on lisäksi kyseisten kumoamiskanteiden yhteydessä esittänyt myös määräysvaatimuksia. Kantaja vaatii näet vaatimuksissaan ensinnäkin edellä mainittujen veloitusilmoitusten kumoamista. Se vaatii toiseksi, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaa komission palauttamaan sille kyseisten veloitusilmoitusten määrän, jonka se on tällä välin maksanut.

49 Näistä jälkimmäisistä vaatimuksista on huomautettava, ettei niitä tässä tapauksessa voida tulkita veloitusilmoitusten kumoamista koskevista vaatimuksista riippumatta sopimuksiin perustuvina itsenäisinä maksuvaatimuksina, jotka perustuisivat implisiittisesti EY 238 artiklaan ja jotka olisi esitetty rinnakkain kumoamisvaatimusten kanssa. Vaikka kantajan kannekirjelmissä esittämät väitteet perustuvat etenkin kyseisen sopimuksen lausekkeisiin, kannekirjelmissä otsikkona on näet ”Kumoamiskanteet”. Kantaja ei myöskään väitä, että kyseisiin kannekirjelmiin sisältyy maksuvaatimuksia. Se ei erityisestikään kiistä vastauksissa sitä, että kanteet on muotoiltu riittämättömästi. Se väittää sitä vastoin, että ne on luokiteltava uudelleen.

50 Näin ollen kantaja on perustanut nyt käsiteltävät kanteet yksinomaan EY 230 artiklaan.

51 Unionin tuomioistuimet tutkivat EY 230 artiklan nojalla toimielinten sellaisten toimien laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa sitovia oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin muuttamalla näiden oikeusasemaa selvästi (asia T-97/07,

Imelios v. komissio, määräys 10.4.2008, 21 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja em. asia Austrian Relief Program v. komissio, määräyksen 34 kohta).

52 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimielinten toteuttamat toimet, jotka liittyvät puhtaasti sopimusoikeudelliseen asiayhteyteen, josta niitä ei voida erottaa, eivät luonteensa puolesta kuulu niihin EY 249 artiklassa tarkoitettuihin toimiin, joiden kumoamista voidaan vaatia EY 230 artiklan nojalla (yhdistetyt asiat T-314/03 ja T-378/03, Musée Grévin v. komissio, määräys 10.5.2004, Kok., s. II-1421, 64 kohta ja em. asia Austrian Relief Program v. komissio, määräyksen 35 kohta).

53 Käsiteltävässä asiassa on riittävää todeta, että veloitusilmoitukset liittyvät Seahealth- ja Biopal-sopimusten asiayhteyteen, josta niitä ei voida erottaa. Näillä veloitusilmoituksilla komissio näet pyrkii kantajalle kyseisten sopimusten perusteella maksetun tuen palauttamiseen nojautumalla etenkin liitteessä II olevassa 3 kohdassa määrättyihin sopimuslausekkeisiin.

54 Tästä seuraa, etteivät kyseiset veloitusilmoitukset ole luonteensa puolesta hallinnollisia päätöksiä, jotka kuuluvat EY 249 artiklassa tarkoitettuihin toimiin, joiden kumoamista voidaan vaatia yhteisöjen tuomioistuimilta EY 230 artiklan nojalla.

55 Tämän perusteella nyt käsiteltäviä kanteita ei voida ottaa tutkittaviksi siltä osin kuin niissä vaaditaan veloitusilmoitusten kumoamista EY 230 artiklan nojalla.

56 Myös edellä tarkoitetut määräysvaatimukset on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin ne on esitetty EY 230 artiklan nojalla (ks. edellä 49 ja 50 kohta), koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisöjen tuomioistuinten ei kuulu harjoittamansa

laillisuusvalvonnan yhteydessä osoittaa toimielimille määräyksiä tai toimia niiden sijasta, vaan kyseessä olevan hallintoelimen tehtävänä on toteuttaa kumoamiskanteen johdosta annetun tuomion täytäntöönpanotoimenpiteet (asia T-67/94, Ladbroke Racing v. komissio, tuomio 27.1.1998, Kok., s. II-1, 200 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on kuitenkin niin, että silloin, kun unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu kumoamis- tai vahingonkorvauskanne, vaikka oikeusriita tosiasiassa on luonteeltaan sopimusoikeudellinen, unionin yleinen tuomioistuin luokittelee kanteen uudelleen, jos tällaisen uudelleen luokittelun edellytykset ovat täyttyneet (asia T-26/00, Lecureur v. komissio, tuomio 19.9.2001, Kok., s. II-2623, 38 kohta; em. yhdistetyt asiat Musée Grévin v. komissio, määräyksen 88 kohta ja asia T-265/03, Helm Düngemittel v. komissio, määräys 9.6.2005, Kok., s. II-2009, 54 kohta).

58 Toisin kuin komissio väittää, oikeuskäytännöstä ei tältä osin ilmene, että tällainen uudelleen luokittelu edellyttäisi sitä, että kannekirjelmässä vedotaan sopimukseen sovellettavaan lainsäädäntöön. Erityisesti edellä mainitussa asiassa Lecureur vastaan komissio annetun tuomion 38–40 kohdasta ilmenee sitä vastoin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin suostui luokittelemaan uudelleen EY 230 artiklaan perustuvan kanteen, jonka tueksi kantaja vetosi yksinomaan siihen, että komissio oli loukannut sopimusvelvoitteitaan.

59 Oikeuskäytännön tutkinta osoittaa lisäksi, että kun oikeusriita on luonteeltaan sopimusoikeudellinen, unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt mahdottomana luokitella uudelleen kumoamiskannetta silloin, kun se, että kantaja on nimenomaisesti halunnut olla perustamatta vaatimustaan EY 238 artiklaan, estää tällaisen uudelleen luokittelun (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Musée Grévin v. komissio, määräyksen 88 kohta ja em. asia Maison de l'Europe Avignon Méditerranée v. komissio, määräyksen 54 kohta), tai silloin, kun kanteessa ei nojauduta yhteenkään kanneperusteeseen, joka koskisi kyseistä sopimussuhdetta sääntelevien sääntöjen rikkomista, olipa

kyse sitten sopimuslausekkeista tai sopimuksessa nimetyn kansallisen lainsäädännön säännöksistä (ks. vastaavasti em. asia Evropaïki Dynamiki v. komissio, määräyksen 57 kohta ja em. asia Imelios v. komissio, määräyksen 33 kohta).

60 Edellä mainitussa asiassa Evropaïki Dynamiki vastaan komissio annetun määräyksen suppea tulkinta, jonka komissio on omaksunut, perustuu muun muassa työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun kanneperusteen käsitteen virheelliseen tulkintaan. Tältä osin ei voida hyväksyä komission määritelmää, jonka mukaan sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskevan kanteen yhteydessä kanneperuste voi perustua ainoastaan sopimuksia sääntelevän kansallisen lainsäädännön rikkomiseen. Sopimuslausekkeet kuuluvat näet sovellettavan kansallisen lainsäädännön kanssa ja sen alaisuudessa sopimussuhdetta sääntteleviin sääntöihin. Lisäksi sopimuksen tulkitseminen sovellettavan kansallisen oikeuden säännösten nojalla on perusteltavissa ainoastaan silloin, kun on olemassa epäilystä sopimuksen sisällöstä tai tiettyjen sen lausekkeiden merkityksestä (asia T-316/06, komissio v. Premium, tuomio 19.11.2008, 53 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Koska kanneperusteen käsite kattaa siis kaikki oikeudelliset ja tosiseikkoja koskevat väitteet, joiden johdosta tuomioistuimet voivat, jos ne pitävät niitä perusteltuina, hyväksyä niihin vetoavan asianosaisen vaatimukset, on selvää, että sovellettavaan kansalliseen lainsäädäntöön vetoamisen tavoin sopimuslausekkeisiin vetoaminen on EY 238 artiklaan perustuvalle kanteelle ominainen kanneperuste.

61 On kuitenkin riittävää, että kannekirjelmässä vedotaan työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan määräysten mukaisesti johonkin EY 238 artiklaan perustuvalle kanteelle ominaiseen kanneperusteeseen, jotta mainittu kanne voidaan luokitella uudelleen vastaajana olevan toimielimen puolustautumisoikeuksia loukkaamatta. Kun tässä yhteydessä hyväksytään se, että kumoamiskanne voidaan luokitella uudelleen EY 238 artiklaan perustuvaksi kanteeksi silloin, kun kantaja vetoaa sopimusta sääntelevän kansallisen lainsäädännön rikkomista koskeviin kanneperusteisiin, kuten komissio tunnustaa, mikään ei kuitenkaan oikeuta olla tunnustamasta samaa oikeudellista ulottuvuutta mahdollista uudelleen luokittelemista varten kanneperusteille, jotka koskevat sopimusvelvoitteiden noudattamatta jättämistä.

62 Tätä arviointia ei voida kumota komission mainitseman edellä mainitussa asiassa Maison de l'Europe Avignon Méditerranée vastaan komissio annetun määräyksen perusteella. Kyseisen määräyksen 23 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tosin huomautti, ettei kantaja ollut esittänyt "ainuttakaan kanneperustetta, argumenttia tai väitettä siitä, että kyseessä olevaan sopimukseen mainitussa sopimuksessa määrätyn välityslausekkeen nojalla yksin sovellettavaa Belgian oikeutta olisi rikottu". Kyseinen tuomioistuin jätti siten viittaamatta siihen, ettei myöskään minkään sopimuslausekkeen rikkomista koskevia kanneperusteita ollut esitetty. Kyseisestä määräyksestä ei kuitenkaan ilmene, että tällaisiin kanneperusteisiin olisi vedottu. Myöskään edellä mainittu perustelu ei ollut ainoa perustelu, joka oikeutti kieltäytymään luokittelemasta kannetta uudelleen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin nojautui näet kyseisessä määräyksessä myös siihen oleelliseen seikkaan, että kantaja oli nimenomaisesti todennut, että sen kanne perustui EY 230 artiklaan.

63 Käsiteltävässä asiassa on todettava, kuten kantaja väittää vastauksissa kanteiden uudelleen luokittelun tueksi, että kanteet perustuvat nimenomaisesti kyseisten sopimusten lausekkeisiin eli liitteessä II olevaan 26 kohtaan sekä 3 kohdan 4 ja 5 alakohtaan. Kantaja riitauttaa erityisesti sen, että komissio on tulkinnut ja soveltanut liitteessä II olevaa 3 kohdan 5 alakohtaa siten, että maksettujen summien palauttaminen – johon veloitusilmoituksissa nojaudutaan – kokonaisuudessaan on mahdollista, vaikka todetuista sääntöjenvastaisuuksista ilmenee suhteellisen pieni ero komissiolle esitettyjen kustannusselvitysten ja tukikelpoisten kustannusten välillä. Kantaja moittii komissiota siitä, ettei se ole nojautunut liitteessä II olevan 3 kohdan 4 alakohtaan, jossa komissiolle annetaan oikeus vaatia tilintarkastuksen johdosta todetun eron palauttamista. Kannekirjelmissä on siten työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan määräysten mukaisesti selkeä ja ymmärrettävä esitys kanneperusteesta, jonka mukaan kyseisten sopimusten perusteella maksetun rahoitusosuuden takaisin periminen kokonaisuudessaan on sopimuslausekkeiden näkökulmasta sääntöjenvastaista.

64 Näin ollen nyt käsiteltävät kanteet voidaan luokitella uudelleen EY 238 artiklaan perustuviksi vaatimuksiksi, koska niissä nojaudutaan erityisesti sopimuslausekkeiden rikkomiseen. Kyseiset kanteet voidaan siis ottaa tutkittaviksi.

**Asiakysymys**

65 Kantaja vetoaa ensisijaisesti kontradiktorisen periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen sekä toissijaisesti siihen, että myönnettyjen summien takaisin periminen kokonaisuudessaan on sääntöjenvastaista.

66 Komissio väittää puolestaan alustavasti, että jos nyt käsiteltävät kanteet luokitellaan uudelleen maksuvaatimuksiksi, ne ovat joka tapauksessa perusteettomia veloitusilmoitusten valmistelevan luonteen vuoksi.

67 Komission mukaan veloitusilmoitukset ovat puhtaasti valmistelevia ja informatiivisia sen komission mahdollisen päätöksen kannalta, joka koskee perintämenettelyn jatkamista EY 256 artiklan perusteella. Nyt käsiteltävien kanteiden luonteesta riippumatta tällaisia veloitusilmoituksia ei siis voida pitää kannekelpoisina toimina. Komissio päättelee tästä, että vaikka nyt käsiteltävät kanteet luokitellaan uudelleen sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskeviksi kanteiksi, ne on hylättävä perusteettomina sillä perusteella, että kyseisten veloitusilmoitusten laatiminen ei voi merkitä virhettä ja olla sen vahingon taustalla, jonka CEVA:lle väitetään aiheutuneen siitä, että komission vaatimat summat on palautettu.

68 Tästä on riittävää ensinnäkin todeta, että sopimusten osalta komissiota sitovat sopimuksiin sovellettavat periaatteet (ks. julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus asiassa C-294/02, komissio v. AMI Semiconductor Belgium ym., tuomio 17.3.2005, Kok., s. I-2175 ja s. I-2178, ratkaisuehdotuksen 170 kohta). Komissiolla ei lähtökohtaisesti ole tässä yhteydessä oikeutta toteuttaa yksipuolisia toimia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Musée Grévin v. komissio, määräyksen 85 kohta). Sen asiana ei siis ole

osoittaa päätöksenluonteista toimea asianomaiselle sopimuspuolelle, jotta viimeksi mainittu panee taloudelliset sopimusvelvoitteensa täytäntöön, vaan sen on tarvittaessa saatettava maksuvaatimus toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

69 Tässä oikeudellisessa asiayhteydessä ja siltä osin kuin käsiteltävät kanteet luokitellaan uudelleen siten, että ne koskevat kantajan sille osoitettujen veloitusilmoitusten johdosta palauttamien summien määrän maksamista, kyseisiä maksukanteita on tutkittava asianosaisten mainitsemien sopimuslausekkeiden kannalta. Tällaisten sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskevien kanteiden yhteydessä komission esittämällä väitteellä veloitusilmoitusten oikeudellisesta luonteesta ei näin ollen ole mitään merkitystä. Koska nyt käsiteltävät maksuvaatimukset on saatettu unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi EY 238 artiklan perusteella, unionin yleisen tuomioistuimen on yksinomaan määritettävä, onko komissiolla sopimuslausekkeiden näkökulmasta oikeus periä takaisin kantajalle maksettujen rahoitusosuuksien määrä kokonaisuudessaan.

70 Tämän tutkinnan yhteydessä sillä, että kantaja on palauttanut komission veloitusilmoituksilla vaatimat summat, vaikka veloitusilmoitukset eivät olekaan kantajalle vastaisia päätöksiä (ks. edellä 52–54 kohta), ei ole merkitystä. Sen, että kantaja on suorittanut veloitusilmoituksissa mainitut määrät, ei näet voida katsoa merkitsevän – siitä huolimatta, etteivät ilmoitukset ole päätöksenluonteisia – sitä, että kantaja on luopunut mahdollisesta oikeudestaan tarkasteltavina olevien summien maksamiseen. Pelkästään se, että kantaja on luopunut kyseisestä oikeudesta, tai se, että kyseinen oikeus on vanhentunut, mihin komissio ei myöskään ole vedonnut, voisi johtaa sen maksuvaatimusten jäämiseen menestyksettömiksi, jos kyseiset vaatimukset ovat perusteltavissa sopimuslausekkeilla (ks. analogisesti asia C-142/91, Cebag v. komissio, tuomio 11.2.1993, Kok., s. I-553, 18 kohta).

71 Nyt käsiteltäviä maksukanteita ei toiseksi voida missään tapauksessa tulkita – kuten komission alustavat väitteet antavat ymmärtää – sellaisen vahingon korvaamista koskeviksi vaatimuksiksi, joka kantajalle on aiheutunut siitä, että komissio on lähettänyt veloitusilmoitukset sopimusvelvoitteidensa vastaisesti. Kyseisillä kanteilla pyritään näet yksinomaan siihen, että unionin yleinen tuomioistuin velvoittaa komission maksamaan kantajalle veloitusilmoituksissa mainitut summat, joiden osalta kantaja

katsoo, että ne on maksettava sille sopimusten täytäntöön panemiseksi. Näiden kanteiden yhteydessä unionin yleistä tuomioistuinta ei siis pyydetä valvomaan veloitusilmoitusten laillisuutta. Tämän perusteella on pidettävä tehottomana komission väitettä, joka perustuu ajatukseen siitä, että veloitusilmoituksen laatiminen ei voi merkitä sopimuksen täytäntöönpanossa tapahtunutta virhettä.

72 Näin ollen komission alustavat väitteet on hylättävä.

*Kanneperuste, joka koskee kontradiktorisen periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista*

Asianosaisten lausumat

73 Kantaja vetoaa kontradiktorisen periaatteen ja puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen. Se nojautuu Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 41 artiklaan, joka koskee sellaista oikeutta hyvään hallintoon, johon sisältyy erityisesti jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti, sekä jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin, kyseisen perusoikeuskirjan 42 artiklaan, joka koskee oikeutta tutustua asiakirjoihin, sekä mainitun perusoikeuskirjan 48 artiklaan, jossa vahvistetaan syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen.

74 Kantaja moittii komissiota lähinnä siitä, että se on yhtäältä nojautunut OLAFin tutkimuksen päätelmiin ja toisaalta kumpaankin kyseessä olevaan sopimukseen liittyviin ”työaikalistoihin”. Kantaja ei kuitenkaan ole missään vaiheessa saanut tietoonsa OLAFin päätelmiä, ja ”työaikalistat” on takavarikoitu ennen lopullisen tilintarkastuskertomuksen laatimista. Kantajaa ei näin ollen ole pätevästi kuultu ennen komission päätöstä vaatia sitä palauttamaan kaikki kyseisten sopimusten perusteella maksetut rahoitusosuudet.

75 Komissio on kantajan mukaan loukannut hyvän hallinnon periaatetta tilintarkastusta toteutettaessa, koska tilintarkastuskertomuksessa ei viitata pelkästään ”työaikalistoihin” vaan myös OLAFin tutkimuksen päätelmiin. Se on lisäksi loukannut kontradiktorista periaatetta, kun se on jättänyt toimittamatta CEVA:lle ”työaikalistat” ja OLAFin päätelmät.

76 Kantaja viittaa vastauksissaan komission omaksumaan, sen mielestä puolueelliseen ja kohtuuttomaan menettelytapaan muiden kantajan komission kanssa tekemien sopimusten yhteydessä.

77 Komissio kiistää nämä väitteet. Sen mukaan kontradiktorista periaatetta on noudatettu, koska kantaja tunsi kaikki asiakirjat, jotka se oli laatinut ja joihin komissio nojautui laatiakseen veloitusilmoitukset tilintarkastuskertomuksen valossa. Kantaja on lisäksi irtisanonut toimitusjohtajansa vakavan virheen vuoksi ja näin omaksunut komission päätelmät sääntöjenvastaisuuksista, joihin toimitusjohtaja oli syyllistynyt ”työaikalistojen” hallinnoinnissa. Kyseisten päätelmien riitauttaminen on siis epäjohdonmukaista.

78 Komissio ei myöskään ole nojautunut OLAFin kertomuksen päätelmiin vaatiakseen maksettujen summien palauttamista.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

79 Liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdassa asianomaiselle sopimuspuolelle annetaan oikeus esittää huomautuksensa väliaikaisesta ja lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta.

80 Käsiteltävässä asiassa on ensiksi tutkittava väite, jonka mukaan komissio on loukannut kantajan oikeutta tulla kuulluksi tilintarkastusmenettelyssä, koska kantajalla ei ole ollut oikeutta tutustua OLAFin kertomukseen.

81 On riittävää todeta, ettei tilintarkastuskertomuksessa eikä komission päätöksessä vaatia kyseisten sopimusten nojalla maksettujen rahoitusosuuksien palauttamista nojauduta OLAFin päätelmiin.

82 Lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta, johon komissio on nojautunut, ilmenee nimenomaisesti, että tilintarkastajat ovat erottaneet sopimusmääräysten mukaisesti suorittamansa varainhoidon valvonnan OLAFin suorittamasta valvonnasta. Näin ollen on selvää, ettei kyseisessä kertomuksessa oteta huomioon OLAFin päätelmiä. Siinä näet todetaan nimenomaisesti, että sen tarkoituksena on tutkia ilmoitettuja kustannuksia koskevat todisteet, että sillä ei pyritä paljastamaan ”häiriöitä” tai petoksia ja että se on laadittu sillä varauksella, ettei OLAFin yksiköiden esittämistä kaikista muista lisätoteamuksista muuta johdu.

83 Etenkin komission kantajalle osoittamasta 28.8.2007 päivätystä kirjeestä ilmenee lisäksi, että komissio on nojautunut yksinomaan lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa

esitettyihin toteamuksiin. Komissio on vain todennut kyseisessä kirjeessä OLAFin päätelmistä, että ne vahvistavat tilintarkastajien esittämät lausumat.

84 Tästä seuraa, että OLAFin kertomukseen tehdyllä viittauksella ei käsiteltävässä asiassa ole merkitystä, koska maksetun rahoitusosuuden takaisin periminen kokonaisuudessaan, minkä kantaja riitauttaa, ei perustunut kyseiseen kertomukseen eikä rikostutkinnan aloittamiseen tämän jälkeen kantajan osalta.

85 Näin ollen sillä, että kantajalla ei ollut mahdollisuutta tutustua OLAFin kertomukseen, ei voida loukata kontradiktorista periaatetta eikä kantajan oikeutta tulla kuulluksi tilintarkastusmenettelyn aikana. Syyttömyysolettamaa koskevan väitteen tueksi ei ole esitetty perusteluja, ja myös se on hylättävä perusteettomana.

86 Väitteestä, jonka mukaan kantajalla ei ollut enää ”työaikalistoja” silloin, kun se esitti huomautuksena lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta, on toiseksi todettava, että – toisin kuin komissio väittää – sen perusteella, että kantaja on laatinut ”työaikalistat”, ei voida olettaa, että sitä on pätevästi kuultu, vaikka sillä ei ollutkaan enää mahdollisuutta tutustua kyseisiin aisakirjoihin sen johdosta, että OLAF oli takavarikoinut ne. Myöskään se, että kantaja on myöntänyt sääntöjenvastaisuuksien olemassaolon, vaikka se ei voinut enää tutustua ”työaikalistoihin”, ei voi missään tapauksessa merkitä sitä, että sillä olisi ollut mahdollisuus puolustaa näkemystään ja että se olisi tunnustanut kaikki ne sääntöjenvastaisuudet, joista sitä moititaan, sekä niiden vakavuuden.

87 Tässä tapauksessa on huomattava, että kantajalla oli ”työaikalistat” käytössään vielä silloin, kun se esitti huomautuksensa väliaikaisesta tilintarkastuskertomuksesta, vaikka komissio ei näin väitäkään. Kantajalla ei sitä vastoin ollut näitä ”työaikalistoja” enää käytössään silloin, kun se esitti huomautuksensa lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta.

88 Vaikka kantaja ei näin ollen riitauta sitä, että komissio on vahvistanut väliaikaisen tilintarkastuskertomuksen päätelmät lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa, se ei ole kuitenkaan voinut käyttää pätevästi oikeuttaan tulla kuulluksi lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan mukaisesti. Kantajalla ei ole myöskään ollut mahdollisuutta ottaa myöhemmin kantaa kaikista asiaa koskevista seikoista tietoisena todettujen taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien olemassaoloon ja vakavuuteen niiden edellä mainittujen komission 22.1.2007 ja 20.3.2007 päivättyjen kirjeiden jälkeen, joilla kantajalle ilmoitettiin komission aikomuksesta vaatia sille kahden kyseessä olevan sopimuksen perusteella maksetut rahoitusosuudet palautettaviksi kokonaisuudessaan.

89 Tältä osin se, että OLAF oli takavarikoinut asianomaisen sopimuspuolen hallussa olleet todisteet eli tässä tapauksessa ”työaikalistat” ja että ne kuuluivat tästä syystä komission mukaan asetuksessa N:o 1049/2001 säädettyjen asiakirjoihin tutustumista koskevasta oikeudesta tehtävien poikkeusten soveltamisalaan, ei voi oikeuttaa sitä, että kyseisellä sopimuspuolella liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan nojalla oleva oikeus tulla kuulluksi tilintarkastusmenettelyssä menettää merkityksensä.

90 Kantajalla liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan nojalla olevan kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamisen oikeudellisista seurauksista käsiteltävässä asiassa on kuitenkin huomautettava, että nyt käsiteltävien sopimussuhteeseen perustuvaa vastuuta koskevien kanteiden yhteydessä sitä, että komissio velvoitetaan mahdollisesti maksamaan kantajalle summat, joita tämä vaatii, ei voida perustaa pelkästään tällaiseen sääntöjenvastaisuuteen. EY 238 artiklaan perustuvien nyt käsiteltävien kanteiden yhteydessä näet komission sopimukseen perustuvaa vastuuta on arvioitava kaikkien asianosaisten vetoamien kyseisten sopimusten merkityksellisten lausekkeiden ja kaikkien unionin yleisen tuomioistuimen käytettävissä olevien tietojen nojalla ottamalla huomioon kontradiktorinen periaate ja puolustautumisoikeudet.

91 Edellä mainittu kantajalla liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan nojalla oleva kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaaminen voitaisiin lisäksi tarvittaessa

ottaa huomioon tutkittaessa kyseisestä sääntöjenvastaisuudesta mahdollisesti aiheutuneen vahingon korvaamista koskevaa vaatimusta – etenkin hyvitysluonteisia korkoja koskevan vaatimuksen muodossa –, jos sovellettavassa kansallisessa oikeudessa säädetään mahdollisuudesta saada tällainen korvaus silloin, kun sopimusvelvoitteita ei noudateta.

92 Kantaja ei kuitenkaan käsiteltävässä asiassa vaadi korvausta vahingosta, joka mahdollisesti on aiheutunut sillä liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan perusteella olevan kuulluksi tulemista koskevan oikeuden loukkaamisesta. Nyt käsiteltävillä kanteilla vaaditaan näet yksinomaan komission velvoittamista palauttamaan kantajalle summat, jotka tämä on perusteettomasti maksanut komissiolle takaisin saatuaan edellä mainitut veloitusilmoitukset.

93 Kantajan väitteistä, jotka koskevat komission väitettyä menettelytapaa muiden sopimusten yhteydessä, on todettava, että ne on joka tapauksessa hylättävä, koska ne eivät millään tavalla liity nyt käsiteltävien kanteiden kohteeseen.

94 Tästä seuraa, että nyt käsiteltävän oikeusriidan olosuhteissa kontradiktorisen periaatteen ja kantajan puolustautumisoikeuksien loukkaamista koskeva kanneperuste on tehoton.

95 Tässä tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen on tutkittava kantajan maksuvaatimukset kaikkien niiden seikkojen valossa, jotka sille on esitetty ja joiden osalta asianosaiset ovat voineet esittää huomautuksensa kirjelmissään, unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin antamissaan kirjallisissa vastauksissa tai suullisessa käsittelyssä.

96 Tältä osin asianosaisten unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin ennen suullista käsittelyä antamista kirjallisista vastauksista ilmenee, että kantajalla on ollut siihen kohdistetun tutkinnan johdosta ja komissiolla asianomistajana oikeus

vastedes tutustua Ranskassa kaikkiin rikosoikeudenkäynnin asiakirjoihin, joihin kuuluvat muun muassa kantajan asiakirjat ne Seahealth- ja Biopal-hankkeita koskevat ”työaikalistat” mukaan luettuina, jotka OLAF oli takavarikoinut.

97 Koska kantaja on tässä yhteydessä voinut tutustua kaikkiin puolustautumisensa kannalta tarpeellisina pitämiinsä asiakirjoihin, komission viimesijaisin vaatimus, jonka mukaan menettelyä on lykättävä, jää vaille kohdetta. Lausunnon antaminen kyseisestä vaatimuksesta siis raukeaa.

98 Jäljempänä on siis tutkittava kanneperuste, jonka mukaan riidanalaisten summien takaisin periminen kokonaisuudessaan on sääntöjenvastaista, kaikkien niiden tällä hetkellä käytettävissä olevien seikkojen perusteella, joihin kantajalla on ollut mahdollisuus tutustua ja joiden osalta se on voinut esittää näkemyksensä unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa ja suullisessa käsittelyssä.

*Kanneperuste, jonka mukaan kantajalle Seahealth- ja Biopal-sopimusten perusteella myönnettyjen summien takaisin periminen kokonaisuudessaan on sääntöjenvastaista*

Asianosaisten lausumat

99 Kantaja huomauttaa, että liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdassa määrätään, että komissio voi vaatia sopimuspuolelleen maksetun yhteisön osuuden palauttamista kokonaisuudessaan ainoastaan silloin, kun kyse on tilintarkastuksen yhteydessä todetusta petoksesta tai vakavista taloudellisista sääntöjenvastaisuuksista.

100 Käsiteltävässä asiassa kantaja myöntää, että kyseisten sopimusten täytäntöönpanoa vastaavan ajanjakson aikana ”työtuntien kirjaamisessa on ollut ilmeisiä puutteita”. Se ei kiistä komission tilintarkastuksessa esiin tuomia ”työaikalistajärjestelmässä” olevia ristiriitaisuuksia ja avoimuuden puutetta. Kyseisillä virheillä tai puutteilla ei kuitenkaan sen mukaan voida kyseenalaistaa kantajan suorittaman työn tosiasiallisuutta ja laatua, joita komissio ei ole riitauttanut. Ne eivät myöskään ole riittävän vakavia oikeuttamaan liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan soveltamisen.

101 Kantaja ehdottaa, että kyseisiin sopimuksiin sovelletaan taannehtivasti sen vuonna 2007 käyttöön ottamaa uutta hallinnoinnin valvontajärjestelmää, jonka perusteella työtunteja ja kustannuksia voidaan seurata tarkalleen sekä joka perustuu yhtäältä tarkasteltavaan hankkeeseen suoraan kirjattaviin kustannuksiin ja tunteihin ja toisaalta hankkeiden välillä jaettuihin kustannuksiin ja tunteihin. Kyseisen menetelmän perusteella saatujen uusien lukujen mukaan kuhunkin hankkeeseen todellisuudessa kirjattujen tuntien määrän ja kyseisiin kahteen sopimukseen liittyvissä komissiolle toimitetuissa kustannusselvityksissä ilmoitettujen tuntien määrän välinen ero ei ylitä Seahealth-sopimuksen osalta 1,9:ää prosenttia ja Biopal-sopimuksen osalta 5,35:tä prosenttia. Kantaja toteaa, että sopimukset on pantu täytäntöön vuosina 2003, 2004 ja 2005, joten kunkin vuoden arviointiparametrit on rekonstruoitu tilivuoden lopun todellisten tuloslaskelmien ja kyseistä ajanjaksoa koskevien palkkakuittien perusteella.

102 Kantaja väittää unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa, että Rennesin rikospoliisin talousrikosyksikön hankkeittain laatimista tiivistetyistä ”työaikalistoista” ilmenee, että ero ”työaikalistojen” ja kustannusselvitysten välillä oli ainoastaan 6 prosenttia Seahealth- ja Biopal-hankkeiden osalta.

103 Näin esiin tuodut vähäiset erot vahvistavat kantajan mukaan sen, että ”työaikalistoissa” olevat virheet eivät olleet riittävän vakavia oikeuttaakseen liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan soveltamisen. Kaikkien maksettujen summien palauttamista koskeva vaatimus on siis suhteeton.

104 Kantaja pyytää viime kädessä unionin yleistä tuomioistuinta nimeämään asiantuntijan kantajan kyseisten sopimusten uutta hallinnoinnin valvontajärjestelmäänsä (ks. edellä 101 kohta) soveltaen suorittaman ajankäyttölaskelman valvomiseksi. Kantaja on suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, että tieteellinen asiantuntija pystyisi arvioimaan tarvittavaa työaikaa, kun otetaan huomioon pyydetyt tieteelliset työt ja kyseisiin kahteen sopimukseen tarvittavat varat.

105 Komissio huomauttaa ensimmäiseksi, ettei kantaja väitä sen jättäneen noudattamatta jollain tavoin sopimusvelvoitteitaan ja rikkoneen jotakin Belgian oikeuden säännöstä. Vaatimukset, jotka koskevat takaisin maksettavien summien määrän alentamista tai asiantuntijan nimeämistä, on sen mukaan tästä syystä hylättävä työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan vastaisina.

106 Komissio katsoo toiseksi joka tapauksessa, että koska ne taloudelliset sääntöjenvastaisuudet, joihin on syyllistytty, ovat vakavia, liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan mukainen vaatimus maksettujen summien palauttamisesta kokonaisuudessaan on perusteltu. Komissio on suullisessa käsittelyssä korostanut, että tällaisen palauttamisen vaatiminen ei edellytä petokselle ominaista tahallisuutta, silloin kun kyse on käsiteltävässä asiassa todetun kaltaisista vakavista taloudellisista sääntöjenvastaisuuksista.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

107 Alustavasti on riittävää huomauttaa käsiteltävän kanneperusteen tutkittavaksi ottamisesta, että – toisin kuin komissio väittää – kanneperusteeseen on vedottu työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan määräysten mukaisesti (ks. edellä 63 kohta).

108 Asiantuntijan nimeämistä koskevista toissijaisista vaatimuksista on huomautettava, että sen periaatteen mukaisesti, jonka mukaan jokainen tuomioistuin soveltaa omia prosessisäännöksiään (julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus em. asiassa komissio v. AMI Semiconductor Belgium ym., ratkaisuehdotuksen 56 kohta), unionin yleisen tuomioistuimen on tutkittava kyseisiä vaatimuksia niiden työjärjestyksen 65–67 artiklan määräysten perusteella, joissa on kyse asian selvittämistoimista. Kantajaa ei siis voida moittia siitä, ettei se ole perustanut tällaisia vaatimuksia sopimuksiin sovellettavaan lainsäädäntöön.

109 Komissiolla on mainitun tilintarkastuksen päätelmien perusteella oikeus liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdan viimeisen alakohdan perusteella ryhtyä kaikkiin tarpeellisina pitämiinsä asianmukaisiin toimenpiteisiin, mukaan luettuna perintämääräyksen antaminen kaikista tai osasta niistä maksuista, jotka se on suorittanut kyseisten sopimusten perusteella.

110 Käsiteltävässä asiassa komissio on tilintarkastuksen johdosta irtisanonut tarkasteltavat kaksi sopimusta liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdan perusteella ja päättänyt mainitussa liitteessä olevan 3 kohdan 2 alakohdan perusteella olla suorittamatta kyseisten sopimusten perusteella enää mitään maksuja. Kantaja ei ole riitauttanut näitä päätöksiä.

111 Tässä tapauksessa kantaja riitauttaa sen, että komissio perii takaisin liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan perusteella ne rahoitusosuudet kokonaisuudessaan, jotka sille on jo maksettu kyseisten sopimusten perusteella. Se moittii komissiota siitä, ettei se ole soveltanut liitteessä II olevan 3 kohdan 4 alakohtaa, jossa määrätään, että jos saadut maksut ylittävät maksettavan yhteisön tuen kokonaismäärän, kun otetaan huomioon mahdolliset mukautukset liitteessä II olevassa 26 kohdassa tarkoitetun tilintarkastuksen johdosta tehdyt mukautukset mukaan luettuina, asianomainen sopimuspuoli palauttaa ainoastaan erotuksen.

112 On korostettava, että vaikka Seahealth- ja Biopal-sopimukset on pantu sääntöjenmukaisesti täytäntöön vuosina 2003–2005, kuten kantaja toteaa, ilman että komissio olisi sitä kiistänyt, lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta kuitenkin ilmenee, että vuoden 2006 toukokuussa tehty tilintarkastus koski ainoastaan vuosia 2003 ja 2004.

113 Kyseistä lopullista tilintarkastuskertomusta lukemalla ilmenee vuosien 2003 ja 2004 osalta, ettei kantaja ole perustellut henkilöstökustannuksia sopimusmääräysten mukaisesti, ja niiden on näin ollen todettu olevan tukikelvottomia. Muut kuin henkilöstökuluihin liittyvät kustannukset on sitä vastoin katsottu tukikelpoisiksi (ks. edellä 19 kohta).

114 Komission unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin suullisessa käsittelyssä antamista vastauksista ilmenee lisäksi, ettei komissiolla ollut tilintarkastuksen aikana käytössään vuotta 2005 koskevia kuluilmoituksia, jotka on annettu määräajan päättymisen jälkeen. Kyseiset kuluilmoitukset on hylätty välittömästi tilintarkastuskertomuksen johdosta, koska komissio katsoi vuosia 2003 ja 2004 koskevien vakavien epäilyjen perusteella, ettei kantaja täyttänyt enää taloudellisia velvoitteitaan vuosi 2005 mukaan luettuna.

115 On siis ilmeistä, että nyt käsiteltävät oikeusriidat käsittävät yhtäältä tilintarkastuksen yhteydessä valvotut vuosien 2003 ja 2004 perusteella ilmoitetut kulut

(ks. edellä 16 kohta) ja toisaalta vuotta 2005 koskevat kuluilmoitukset, jotka on hylätty välittömästi.

116 Näin ollen on tarkastettava, antoiko liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdassa mainittu määräys, yhdessä kyseisessä liitteessä olevan 26 kohdan 3 alakohdan ja 7 kohdan 6 alakohdan c alakohdan kanssa, komissiolle käsiteltävän asian olosuhteissa oikeuden vaatia palautettavaksi kyseessä olevien kahden sopimuksen perusteella maksetut rahoitusosuudet kokonaisuudessaan.

117 Liitteessä II olevan 26 kohdan 3 alakohdassa ja 7 kohdan 6 alakohdan c alakohdassa vain määrätään komissiolla olevasta mahdollisuudesta periä takaisin kaikki mainitut rahoitusosuudet tilintarkastuksen tai sopimuksen päättämisen johdosta. Niissä ei kuitenkaan määritellä edellytyksiä, joita tällaiselle tukien takaisin perimiselle kokonaisuudessaan on asetettu.

118 Edellytykset on määritelty liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdassa, jossa määrätään, että komissio voi vaatia tai sen on tapauksen mukaan vaadittava sopimuspuolta tilintarkastuksen yhteydessä todettujen petosten tai vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien johdosta palauttamaan sille maksettu rahoitusosuus kokonaisuudessaan.

119 Liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan sanamuodosta ilmenee, ettei komissiolla ole edes tilintarkastuksen yhteydessä todettujen petosten tai vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien osalta kaikissa tapauksissa velvollisuutta periä takaisin kyseiselle sopimuspuolelle myönnetty rahoitusosuus kokonaisuudessaan. Sen asiana on sitä vastoin tutkia ”tapauksen mukaan”, onko tällainen toimenpide asian olosuhteisiin nähden sopimuslausekkeiden perusteella pakollinen tai asianmukainen.

120 Komission suullisessa käsittelyssä vetoamaa liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan tulkintaa, jonka mukaan velvollisuudella vaatia palautettavaksi kyseinen rahoitusosuus kokonaisuudessaan viitataan pelkästään tapauksiin, joissa sopimus on päätetty virheen vuoksi, kun taas komissiolla on harkintavaltaa, jonka nojalla se voi ottaa huomioon sopimuspuolen vilpittömän mielen, jos sopimuksen voimassaoloaika ei ole päättynyt, ei tältä osin voida hyväksyä.

121 Komission väitteet, jotka perustuvat virheestä johtuvan irtisanomisen käsitteeseen, eivät näet ole täsmällisiä. Vaikka myönnettäisiin, että komissio on tarkoittanut tilannetta, jossa sopimus on irtisanottu Seahealth- ja Biopal-sopimusten tavoin liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdan perusteella, jossa viitataan virheellisiin lausumiin, joista sopimuspuolen voidaan katsoa olevan vastuussa, ja tahallisiin laiminlyönteihin, joihin on syyllistytty yhteisön rahoitusosuuden saamiseksi, on todettava, että liitteessä II olevissa merkityksellisissä lausekkeissa ei vahvisteta mitään automaattista yhteyttä tällaisen edellä mainittuun kohtaan perustuvan irtisanomisen ja sen liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohtaan perustuvan mahdollisen velvollisuuden kanssa, joka koskee mainitun rahoitusosuuden perimistä takaisin kokonaisuudessaan.

122 Käsiteltävässä asiassa tästä seuraa, että komissiolla ei voi olla pelkästään sen perusteella, että kyseiset sopimukset on päätetty liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohdan perusteella ja että kantaja ei ole riitauttanut kyseistä päättämistä, velvollisuutta periä takaisin kantajalle liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan perusteella maksettujen summien kokonaismäärä. Lisäksi on huomautettava, että vaikka komissio on irtisanomispäätöksessään nojautunut liitteessä II olevan 7 kohdan 4 alakohdan b alakohtaan pikemminkin kuin 7 kohdan 3 alakohdan e alakohtaan, jossa sille annetaan mahdollisuus irtisanoa sopimus silloin, kun kyse on vakavasta taloudellisesta sääntöjenvastaisuudesta, se vetoaa kuitenkin nyt käsiteltävissä oikeusriidoissa yksinomaan vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien olemassaoloon, sitä vastoin se ei viittaa petoksiin, kuten se on suullisessa käsittelyssä vahvistanut.

123 Näin ollen on määritettävä, oliko komissiolle annettu liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan nojalla ainakin oikeus vaatia niiden summien palauttamista kokonaisuudessaan, jotka se oli myöntänyt kyseisten sopimusten nojalla, kun otetaan huomioon kantajan tunnustamat työtuntien kirjaamiseen liittyvät ilmeiset puutteet. Jos tällaisen koko määrän takaisin perimisen edellytykset eivät ole täyttyneet, komissiolla on yksinomaan oikeus vaatia liitteessä II olevan 3 kohdan 4 alakohdan nojalla palautettavaksi kaikkia tukikelpoisia menoja koskevan arvioinnin perusteella maksettujen summien ja unionin maksettavana olevien summien välinen erotus.

124 Tämä arviointi on tehtävä niiden sopimuspuolia sitovien sopimusvelvoitteiden perusteella, jotka koskevat sopimuspuolten menojen perustelemista.

125 Tässä tapauksessa kantajan asiana oli perustella henkilöstömenonsa liitteessä II olevan 23 kohdan 1 alakohdan c alakohdan lausekkeiden perusteella, joissa määrätään lähinnä, että kaikki sopimukseen liittyvät työtunnit on rekisteröitävä hankkeen keston aikana tai koordinaattorin tapauksessa kahden kuukauden kuluessa hankkeen valmistumisesta, ja hankkeen johtajan tai sopimuspuolen asianmukaisesti valtuuttaman talousasioista vastuussa olevan henkilön on todistettava ne oikeiksi vähintään kerran kuukaudessa.

126 Tästä on huomautettava, että komissiolla EY 274 artiklan mukaan oleva velvollisuus varmistaa yhteisön varojen moitteeton hoito ja tarve torjua yhteisörahoitukseen liittyviä petoksia merkitsee sitä, että taloudellisia edellytyksiä koskevilla sitoumuksilla on keskeinen merkitys (ks. vastaavasti asia T-500/04, komissio v. IIC, tuomio 22.5.2007, Kok., s. II-1443, 93–95 kohta ja asia T-448/04, komissio v. Trends, tuomio 12.9.2007, 141 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Tässä tapauksessa sopimuspuolen velvollisuus esittää liitteessä II olevan 23 kohdan 1 alakohdassa, joka koskee henkilöstömenoja, määrättyjen erityisvaatimusten mukaiset tositteet menoista on siis yksi sen keskeisistä sitoumuksista, jolla mahdollistetaan se, että komissiolla on käytössään

tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, että kyseiset tuet on käytetty sopimusten määräysten mukaisesti.

127 Komissiolle on tästä syystä annettu liitteessä II olevan 3 kohdan 4 alakohdassa oikeus vaatia tarvittaessa niitä menoja vastaavien maksettujen summien palauttamista, jotka ovat sen mielestä tukikelvottomia, koska niitä ei ole perusteltu sopimuksen määräysten mukaisesti.

128 Tilintarkastuksen yhteydessä todettujen petosten tai vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien osalta liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdassa määrätään sitä vastoin komissiolla olevasta mahdollisuudesta periä takaisin unionin maksama rahoitustuki kokonaisuudessaan, ja sillä on siten ennalta ehkäisevä tavoite (ks. analogisesti asia T-199/99, Sgaravatti Mediterranea v. komissio, tuomio 26.9.2002, Kok., s. II-3731, 136 kohta).

129 Liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdalla tavoiteltu päämäärä, joka on petosten ja vakavien taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien ennaltaehkäisy, ei anna kuitenkaan komissiolle oikeutta olla soveltamatta periaatetta, jonka mukaan sopimukset on pantava täytäntöön vilpittömässä mielessä, ja kieltoa, joka koskee sopimusmääräysten soveltamista väärin, ottamalla itselleen harkintavaltaa kyseisiä lausekkeita tulkittaessa ja täytäntöön pantaessa.

130 Käsiteltävässä asiassa on siis tarkastettava – kun otetaan huomioon lopullisessa tilintarkastuskertomuksessa esitetyt toteamukset sekä ne asiakirja-aineistoon liitetyt asiakirjat, joihin on otettu kantaa asianosaisten vastauksissa unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin ja joista asianosaiset ovat esittäneet lausumansa suullisessa käsittelyssä –, olivatko ne taloudelliset sääntöjenvastaisuudet, joihin kantaja on syyllistynyt, sopimusten täytäntöönpanoa vilpittömässä mielessä koskevan periaatteen valossa riittävän vakavia sen oikeuttamiseksi, että maksettu rahoitusosuus peritään liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan nojalla kokonaisuudessaan takaisin.

131 Lopullisessa tarkastuskertomuksessa todetaan tosin yksinomaan vuosia 2003 ja 2004 koskevien henkilöstökustannusten tukikelvottomuus, koska tilintarkastus kosti 1.1.2003 ja 31.12.2004 välistä ajanjaksoa, kuten edellä on jo todettu (ks. edellä 112 kohta). Kyseisestä kertomuksesta kuitenkin seuraa, että perusteluita, joihin tilintarkastajat ovat nojautuneet todetakseen sen, ettei vuosien 2003 ja 2004 nojalla ilmoitettuja henkilöstökustannuksia ollut perusteltu, voidaan soveltaa myös vuotta 2005 koskeviin henkilöstökustannuksiin.

132 Lopullisesta tilintarkastuskertomuksesta näet ilmenee, etteivät pelkästään vuosia 2003 ja 2004 vaan tämän lisäksi myös vuotta 2005 koskevat ”työaikalistat”, jotka olivat tilintarkastajille annetussa laatikossa, sisälsivät yksinomaan viikoittaisen ja kuukausittaisen otteen kaikista henkilöstön kunkin jäsenen vireillä oleviin hankkeisiin kokonaisuudessaan käyttämistä työtunneista. Seahealth- ja Biopal-hankkeisiin kohdistettua työaikaa ei ollut rekisteröity. Kyseisissä hankkeissa työskentelevä henkilöstö ei ollut allekirjoittanut näitä CEVA:n entisen johtajan allekirjoittamia ”työaikalistoja”, eivätkä hankkeen johtajat olleet myöskään varmentaneet niitä. Niitä ei ollut myöskään päivätty eikä numeroitu, joten päivämäärää, jolloin kantajan entinen johtaja oli laatinut ja allekirjoittanut ne, ei ollut mahdollista määrittää. Tilintarkastajat ovat lisäksi todenneet, että ”työaikalistoista” oli olemassa eri hankkeiden osalta erilaisia versioita, joista kävi ilmi niiden väliset huomattavat ristiriitaisuudet.

133 Lopuksi on huomautettava lopullisessa tarkastuskertomuksessa todettavan, että Biopal-hankkeesta vastuussa oleva henkilö on vahvistanut, ettei hän voinut arvioida tarkalleen kunkin henkilöstön jäsenen kuhunkin hankkeeseen käyttämää työaikaa, koska mitään rekisteröimisjärjestelmää ei hänen mukaansa ollut olemassa.

134 Tämän perusteella tilintarkastajat ovat arvioineet, etteivät ”työaikalistat” olleet luotettavia ja ettei heillä ollut käytettävinään mitään luotettavaa perustaa kyseisiin hankkeisiin käytettyjen työtuntien määrän määrittämiseksi. He katsoivat tämän perusteella,

että vuosien 2003 ja 2004 perusteella ilmoitetut henkilöstökustannukset, joita kyseisessä tarkastuksessa arvioitiin, olivat kokonaisuudessaan tukikelvottomia.

135 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa lisäksi, ettei kantaja ole vedonnut kirjallisissa vastauksissaan unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin eikä suullisessa käsittelyssä sellaisiin painaviin argumentteihin, joiden nojalla tilintarkastuskertomuksessa olevat tosiseikkoja koskevat toteamukset ja päätelmät olisi mahdollista kumota. Se ei etenkään ole esittänyt mitään seikkaa, jonka nojalla voitaisiin kyseenalaistaa se seikka, josta komissio sitä arvostelee ja jonka mukaan se ei ole rekisteröinyt lainkaan kyseisiin sopimuksiin kohdistettua työaikaa.

136 Kantaja ei erityisestikään kiistä sitä, että sen entinen johtaja on laatinut ”työaikalistat” jälkeenpäin uudelleen sopimusten päättymisen jälkeen. Niiden Rennesin rikospoliisin talousrikosyksikön laatimien niin kutsuttujen tiivistettyjen ”työaikalistojen” osalta, joihin kantaja on vedonnut, on selvää, että niissä vain esitetään tiivistetysti täten rekonstruoidut tuntilistat ja verrataan niitä ilmoitettuihin kustannuksiin. Niissä ei todeta mitään kyseisiin sopimuksiin käytetystä todellisesta työajasta.

137 Lisäksi se, ettei edellä tarkoitettu ”työaikalistojen” rekonstruoiminen ole lainkaan luotettavaa, on vahvistettu sillä, että ”työaikalistojen” sisällön, sellaisena kuin se ilmenee kantajan unionin yleisen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin antamassa vastauksessa edellä mainituista tiivistelmistä taulukkona laatimasta yhteenvedosta, ja eräiden todistajien lausuntojen, jotka on merkitty komission toimittamaan talousrikosyksikön 31.3.2008 päivättyyn kertomukseen, välillä on huomattavia ristiriitaisuuksia. Kun erään todistajan, joka on hankkeen johtaja, mukaan tuntilistoissa mainittiin Biopalhankkeeseen käytetyn yhteensä 685 työtuntia, sama todistaja ilmoitti kuitenkin talousrikosyksikön häntä kuullessa, ettei hän ollut milloinkaan työskennellyt kyseisessä hankkeessa.

138 Asiakirja-aineistoon sisältyvistä asiakirjoista, asianosaisten kirjallisista vastauksista unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin tai niiden suullisessa käsittelyssä esittämistä suullisista huomautuksista ei myöskään ilmene nimenomaisemmin vuodelta 2005 maksetuista ennakoista, että kantaja olisi toimittanut komissiolle tositteet kyseisten sopimusten perusteella vuoden 2005 aikana suoritetuista henkilöstömenoista. Kantaja ei myöskään väitä esittäneensä tällaisia tositteita.

139 Tämän perusteella jo yksin se, ettei vuosien 2003, 2004 ja 2005 osalta ole olemassa säännönmukaisesti laadittuja työtuntiluetteloita, merkitsee liitteessä II olevan 23 kohdan 1 alakohdan rikkomista, minkä perusteella voidaan yksistään katsoa, että kaikki asianomaiset henkilöstökustannukset ovat tukikelvottomia (em. asia komissio v. Premium, tuomion 44 kohta).

140 Kun lisäksi otetaan huomioon tilintarkastuksen yhteydessä todettujen ja rikostutkinta-asiakirjoissa, joista asianosaiset ovat käsiteltävässä asiassa keskustelleet, vahvistettujen ilmeisten taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien laajuus ja vakavuus, sen, että komissio perii takaisin kantajalle kyseisten sopimusten perusteella maksetun rahoitusosuuden kokonaisuudessaan, ei voida katsoa merkitsevän liitteessä II olevan 3 kohdan 5 alakohdan lausekkeiden väärää soveltamista. Toisin kuin kantaja väittää, takaisinperintä ei siis ole suhteetonta kyseisten sopimusten merkityksellisillä lausekkeilla tavoiteltaviin päämääriin nähden (ks. edellä 126–128 kohta).

141 Kantajan toissijaisista vaatimuksista, jotka koskevat asiantuntijan nimeämistä, on todettava, ettei niitä voida hyväksyä, koska kantajan on sopimusvelvoitteidensa nojalla esitettävä näyttö henkilöstömenoistaan liitteessä II olevan 23 kohdan 1 alakohdassa asetettujen erityisten näyttöä koskevien vaatimusten mukaisesti (ks. vastaavasti em. asia komissio v. IIC, tuomion 105 kohta).

142 Näin ollen nyt käsiteltävät kanteet on hylättävä perusteettomina.

**Oikeudenkäyntikulut**

143 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

144 Lisäksi työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

145 Vaikka kantaja on käsiteltävissä yhdistetyissä asioissa hävinnyt kaikki kanneperusteensa, on otettava huomioon, että sillä ei ole ollut sen jälkeen, kun OLAF takavarikoi ”työaikalistat”, mahdollisuutta ottaa kantaa kaikista asioita koskevista seikoista tietoisena niiden taloudellisten sääntöjenvastaisuuksien olemassaoloon ja vakavuuteen, joista sitä on moitittu. Sillä on ollut vasta unionin yleisessä tuomioistuimessa käydyn kirjallisen käsittelyn päättyessä mahdollisuus tutustua näihin asiakirjoihin (ks. edellä 89 ja 96 kohta). Asianosaiset on näin ollen velvoitettava vastaamaan puoliksi omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan puolet toiselle asianosaiselle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

**1) Kanteet hylätään.**

**2) Asianosaiset vastaavat puoliksi omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan puolet toiselle asianosaiselle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.**

Meij Vadapalas Truchot

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä kesäkuuta 2010.

Allekirjoitukset